

Сьогодні з упевненістю можна сказати, що глобальний венчурний бізнес на підйомі. Загальний світовий показник перевершує 32 мільярди доларів[2].

У сучасному світі економічний розвиток будь-якої країни визначається не природними ресурсами і не обсягами промислового виробництва, а сукупною здатністю суб’єктів господарювання до введення інновацій. Венчурне інвестування грає важливу роль в активізації інноваційних процесів, прискоренні науково-технічного прогресу, стимулюючи створення високотехнологічних інновацій. Разом з іншими джерелами фінансування воно дає можливість підприємницьким структурам вибирати спосіб інвестування інноваційних проектів, який більш всього відповідає їх стратегічним цілям і завданням. І хоч обсяг венчурних інвестицій в загальному інвестиційному потоці відносно невеликий, венчурне інвестування стало одним з двигунів економіки промислово розвинених країн.

Література:

1. Дворжак И., Кочишова Я., Прохазка П., Венчурный капитал в странах Центральной и Восточной Европы // Проблемы теории и практика управления. – 2000. – №5.
2. Чабан В.Г., Составляющая Инновационной инфраструктуры: венчурный капитал// Финансы Украины. – 2005 – №4.
3. Лапко О.О., Венчурный капитал как источник финансирования инновационного развития экономики // Экономика и прогнозирование. – 2006. – №3.
4. Стадник В.В., Йохна М.А. Инновационный менеджмент: Навч. посobie. – К.: Академвидав, 2006.

Дечева Н.М., Дорошук Г.А.

Порівняльний аналіз принципів корпоративного управління в зарубіжних країнах і України

Світова економічна криза, кризові явища в національній економіці призводять до значного зниження ефективності функціонування вітчизняних корпорацій, що може привести до зупинки діяльності, банкрутства та ліквідації підприємств.

Світовий досвід корпоративного управління свідчить про ефективність такого інструменту регулювання корпоративних відносин як національні принципи корпоративного управління, які відіграють значну роль в зростанні стійкості підприємств. Усвідомлення неможливості вирішення всіх проблем корпоративного управління саме на законодавчому рівні підштовхнуло велику кількість країн до розробки та запровадження національних принципів корпоративного управління, в яких розроблено етичні правила поведінки його учасників. До країн, які мають власні національні принципи корпоративного управління, належать Велика Британія, Австралія, Канада, Німеччина, Франція, Іспанія, Італія, Данія, Греція, Нідерланди, Швеція, Швейцарія, Японія, Південна Корея, Бразилія, Мексика, Перу, Малайзія, Південно-Африканська Республіка, Індія, Кенія, Румунія, Угорщина, Польща, Чехія, Словаччина, Росія, Україна тощо [3].

Принципи корпоративного управління – це початкові напрямки, які являються основою для формування, функціонування і вдосконалення системи корпоративного управління суспільства [3,5].

Принципи корпоративного управління мають суто рекомендаційний характер розраховані на добровільне застосування товариствами. Головним стимулом щодо дотримання принципів товариствами є економічна доцільність та об'єктивно існуючі вимоги ринку щодо залучення інвестицій. Тобто якщо підприємство бажає отримати доступ до інвестиційного капіталу, воно просто немає іншого виходу, як жити за прийнятими в усьому світі правилами гри та приділяти належну увагу інтересам інвесторів.

Сукупність принципів представляє собою кодекс корпоративного управління. Кодекси корпоративного управління розробляють різні інститути: комісії з ринку цінних паперів, фондові біржі, інвестори та їх асоціації, наднаціональні організації. В Україні основним інститутом розробки принципів корпоративного управління є Комісія з ринку цінних паперів та фондового ринку [4].

Кодекси розрізняються за масштабами і деталями, проте майже всі проголошують чотири основоположні принципи: рівне ставлення до всіх акціонерів, чий права мають дотримуватися; підзвітність ради директорів і менеджменту; розкриття інформації і прозорість, тобто своєчасне і повне надання фінансової та іншої звітності; відповідальність за дотримання інтересів міноритарних акціонерів та інших груп інтересів, а також за неухильне дотримання духу і букви закону.

Експерти у всьому світі дедалі більше сходяться на думці, що принципи, не тільки захищають інвесторів від фальсифікацій і недбалого управління їх активами, але можуть і скоротити вартість витрат. Забезпечуються ці переваги по-різному, в залежності від особливостей конкретної країни [5].

Сьогодні немає крупної корпорації, яка б була серед лідерів в своїй галузі, але не узяла на озброєння один з розроблених кодексів. Серед найбільш відомих сьогодні кодексів можна назвати:

- у світовій торгівлі — принципи корпоративного управління ОЕСР;
- у США закон SOX (Sarbanes – Oxley Act of 2002);
- у Євросоюзі — принципи корпоративного управління Euroshareholders;
- у Британії — об'єднаний Кодекс корпоративного управління;
- у Німеччині — німецький Кодекс корпоративного управління;
- у Росії — Кодекс корпоративного управління ФСФР;
- в Україні – Принципи корпоративного управління України [1].

Впровадження будь-якого з цих принципів в національну економіку, в акціонерні підприємства, вимагає створення відповідної нормативної бази, модернізації процесів управління, побудови системи внутрішнього контролю і управління ризиками. Найбільші складнощі в бізнесу виникають зазвичай саме при створенні механізмів внутрішнього контролю, які повинні охоплювати всю фінансову звітність і всі корпоративні активи. Спроба створити таку систему власними силами вимагає високих затрат на перенавчання або відвернення спеціалістів. Система характерна зростанням постійних витрат у зв'язку з

нерациональною реорганізацією функцій управління і електронного документообігу, а також неефективним використанням ресурсом підприємства. Спеціалізовані продукти і послуги зовнішнього партнера дозволяють багато в чому уникнути всіх цих неприємностей [2,3,4,5].

Поштовхом до розробки національних принципів корпоративного управління в Україні став Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах» від 21 березня 2002 року № 280/2002. Очолила цю роботу Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку [4].

Розробка проекту Принципів корпоративного управління України проводилася в рамках роботи Спеціальної робочої групи з питань корпоративного управління та прав акціонерів, під час якої були визначені та сформульовані структура документу, принципи корпоративного управління, анотації до них та рекомендації щодо їх застосування.

Результатом цієї роботи стала розробка та ухвалення Спеціальною робочою групою з питань корпоративного управління та прав акціонерів 25 квітня 2003 року проекту Принципів корпоративного управління України.

До ключових принципів, на яких мають розвиватися корпоративні відносини в Україні, належать:

Принцип 1. Мета товариства – полягає у максимізації добробуту акціонерів у вигляді зростання ринкової вартості акцій товариства, а також отримання акціонерами дивідендів.

Принцип 2. Права акціонерів – товариство має забезпечувати захист прав та законних інтересів акціонерів та рівне ставлення до всіх акціонерів, незалежно від того, чи є акціонер резидентом України, кількості акцій, якими він володіє, та інших факторів.

Принцип 3. Спостережна рада і виконавчий орган – ефективне управління потребує наявності у корпоративній структурі товариства дієвої, незалежної спостережної ради та ефективного виконавчого органу, раціонального та чіткого розподілу повноважень між ними, а також належної системи підзвітності і контролю. Система корпоративного управління має створювати необхідні умови для своєчасного обміну інформацією та ефективної взаємодії між спостережною радою та виконавчим органом. Органи товариства та їх посадові особи мають діяти добросовісно та розумно в інтересах товариства.

Принцип 4. Розкриття інформації та прозорість – товариство мусить своєчасно та доступними засобами розкривати повну й достовірну інформацію з усіх суттєвих питань, що стосуються товариства, з метою надання можливості користувачам (акціонерам, кредиторам, потенційним інвесторам тощо) приймати поінформовані рішення.

Принцип 5. Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства – з метою захисту прав та законних інтересів акціонерів товариство має забезпечити комплексний, незалежний, об'єктивний та професійний контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства.

Принцип 6. Зацікавлені особи – товариство має поважати права та враховувати законні інтереси заінтересованих осіб та активно співпрацювати з ними

для створення добробуту, робочих місць та забезпечення фінансової стабільності товариства [6].

По результатах дослідження було визначено, що найбільш досконалими, з нашої точки зору, є принципи корпоративного управління у Німеччині, а також у Великобританії, але ця країна має незначні недоліки. Саме вони мають бути взяті за основу подальшого формування та втілення в практику формування кодексу принципів акціонерних підприємств в Україні. Суттєвими недоліками принципів корпоративного управління в Україні є недосконалість системи розкриття інформації та прозорість діяльності багатьох підприємств; відсутність кодексу найкращої практики; порушення та не дотримання прав акціонерів; відсутність таких понять, як відповідальність, чесність; слабкий контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємств; недосконалість та прозорість системи підрахування голосів.

І все це грає дуже негативну роль особливо в умовах світової кризи, кризи національної економіки. Тому що дає добре підґрунтя для незаконного перерозподілу прибутку, заховання доходів, рейдерських захватів, корпоративних конфліктів.

Підсумовуючи вищевикладене, зауважимо, що зовнішнім елементом, який впливає на ефективність процесу управління корпораціями, лежить в площині впровадження законодавчих та регулюючих актів, серед яких особливе місце займають принципи корпоративного управління.

В даний час принципи корпоративного управління – це лише символічний документ, не підтверджений жодними законодавчими і правовими актами. Можна сказати, що залежно від інтересів і цілей, репутації, іміджу компанія використовуватиме або не застосовуватиме принципи корпоративного управління.

Разом із тим, варто звернути увагу на необхідність комплексного вирішення проблем у галузі корпоративного управління. Належне регулювання корпоративних відносин неможливе лише на рівні рекомендацій та принципів корпоративного управління. Надійним підґрунтям для запровадження добровільних етичних норм має бути цивілізоване та стимулююче правове поле.

Необхідно, перш за все, законодавчо, привласнити правовий статус і юридичну силу принципам корпоративного управління і здійснювати контроль за їх правильним використанням. Так само необхідно максимально адаптувати дані принципи під специфіку діяльності українських і ближнього зарубіжжя компаній. На жаль, правовий вакуум, відсутність належного рівня правового забезпечення діяльності акціонерних товариств є сьогодні однією з головних проблем у галузі корпоративного управління в Україні і у пострадянському просторі.

Підсилення контролю за розкриттям інформації акціонерними суспільствами що надає акціонерам можливість оцінити фінансове положення компанії і роботу менеджменту, що в перспективі створює передумови до формування «відкритого ринку». Встановлення подвійного контролю (як з боку держави, так і з боку власників) за діяльністю менеджменту, що в перспективі може сприяти створенню ефективної системи боротьби з тінговою діяльністю багатьох українських підприємств.

Література:

1. Закон України “Про підприємства в Україні” від 27.03.1991р.
2. Збірник Принципів корпоративного управління. – Київ, 2002.
3. Хайретдинов Р. Инструменты корпоративного управления. (Часть 1. Общие вопросы)// Корпоративные системы, 2007. – №2. – С.20–26.
4. В. Є. Сахаров, Н.П. Коротенко. Національні принципи корпоративних відносин між підприємствами малого та середнього бізнесу в Україні// Актуальні проблеми економіки, 2006. – № 3(57). – С. 28–34.
5. Дяченко Т.О. Сучасні проблеми корпоративного управління в Україні// Формування ринкових відносин в Україні, 2007. – № 6(73). – С. 71–75.

Селиванова Н.М., Добруля О.О.

Организация анализа и контроля инновационной деятельности хозяйствующего субъекта

В современных условиях инновации и инновационная деятельность приобретают все большее значение для экономического развития страны и для успешной финансово-хозяйственной деятельности коммерческих организаций, являясь одним из базовых элементов эффективной стратегии и важным инструментом создания и поддержания конкурентных преимуществ.

До сих пор сохраняется значение инновационной активности как движущего фактора стабильного экономического роста. Влияние указанных тенденций еще более усиливается переходом к рыночной экономике и кризисом постпереходного периода, обострившим потребности использования интенсивных путей развития и усугубленным общим научно-техническим и технологическим отставанием многих отечественных отраслей.

Существенные затруднения в практическом применении существующих теоретических положений анализа и оценки нововведений вызывает недостаточность методических разработок в области внутрихозяйственного контроля инновационной деятельности и оценки ее общей эффективности для организации. Дополнительным стимулом для исследования проблем инновационной деятельности служат активно происходящие в настоящее время процессы глобализации и интернационализации экономики, очередным этапом которых является вступление Украины во Всемирную торговую организацию (ВТО). Анализ и контроль призваны выступать средством поиска данных возможностей и инструментом их реализации.

Кроме того, многие крупные отечественные компании начинают активно продвигать свою продукцию на внешние рынки. Для них, а также для финансирующих их деятельность крупных отечественных и зарубежных инвесторов, важно оперативно отслеживать результативность инноваций по данным учета и публичной финансовой отчетности и обладать соответствующими средствами контроля и анализа полученной информации.

Основы исследования инноваций как экономического явления были заложены И. Шумпетером в 20-е гг. XX в., который обосновал их значение для развития и